

ROZWALAĆ (22) *vb impf*

o jasne; w *inf* -wa- (1) *SarnStat*, -wã- (1) *CzechEp*, drugie a jasne; w pozostałych formach -wã- (w tym 1 r. błędne znakowanie).

inf rozwalać (2). ◇ *praes 1 sg* rozwalãm (6). ◇ *2 sg* rozwalãsz (3). ◇ *3 sg* rozwalã (6). ◇ *praet 3 sg m* rozwalãł (1). ◇ *3 pl m pers* rozwalali (1). ◇ *imp 3 pl* niech rozwalajã (1). ◇ *part praes act* rozwalajãc (2).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde bez cytatu s.v. rozwalić*.

1. *Burzyć, rujnować budowlę; destruere Mącz, PolAnt, Vulg; diruere Mącz, PolAnt, Cn; demoliri Vulg, Calep; disturbare Calep, Cn; affligere, deicere, prosternere Calep; dare a. edere ruinas Cn (21) : Diruo, Walę/ rozwalãm [!]/ Lamię. Mącz 361d, 422d; Calep 40a, 304a.*

rozwalać co (10): BibRadz 3.Esdr 4/4; BudBib Ex 19/24, Ier 45/4; Bo gdy kto dom [...]/ iáko zły y szkodliwy rozwalić chce/ [...] nie od gruntuć poczyna: áni od ścian: ále pierwey dách zrzuca potym ściány rozwała CzechEp 224; y ten [Totyla] był Godfkim Krolem: ktory między inżymi po Witygu Włochy trafił y Rzymu potym/ po długim oblężeniu/ dobył y palił y mury rozwalać kazał. CzechEp [378]; LatHar 713; WujNT Matth 27/40, s. 119 marg, Mar 15/29, s. 182 marg.

W przeciwstawieniu: »rozwalać ... (z)budować« (6): Ták mowi Iehowá. Oto co zbudowałem ia/ rozwalãm/ á co náładziłem wrywãm/ y wżytkę tę ziemię. BudBib Ier 45/4; LatHar 713; Ehey co rozwalãłz (marg) rozwała. (-) kościół Boży/ á zá trzy dni gi záfię buduiefz (marg) buduie. (-) WujNT Matth 27/40, Mar 15/29, s. 182 marg.

Przen (7) :

rozwalać co (5): Iákoż [...] ták práwie Pan Bog íam/ rozwaláiąc budowanie Antychrytówfkie złe y duřzam szkodliwe/ przez Luterá dách naprzod zrzucał: przez Zwingliufzá záś z Kálwinem y z inżymi ściány rozwałał: á teraz iuř też przez niektore z náłzych y nas lámych/ źle wřuty fundáment wřzytkiego Antychrytowego budowania wykopywa CzechEp 224, 181. Cf rozwalać co czym, Zwrot.

rozwalać co czym (1): Lecř się ná tym omylił/ zwodnik widřim iáłnie Bo ten Bábilon iego/ y z náukã gařnie. Rozwała go Duchem wřt/ řwych wkrzyřowany Kryřtuř Pan ktory od wřzech do tãd był nieznaný. Grzegřm Av.

W przeciwstawieniu: »zbudować ... rozwalać« (1): X(iãdz) K(anonik) zbudowawřzy rozwała. CzechEp 181 marg.

Zwrot: »rozwalać budowanie (a. rzecz zbudowanã)« [szyk zmienny] (2): Iuř fię to iáłnie pokazáło/ czym mnodzy řtãrzy okázowáli być Bogá oycã/ chociař też niektorzy z nich/ vnořzãc fię Filozofiã/ częřto też rzecz zbudowanã [...] onę záś rozwaláli CzechEp 242, 224.

a) O porzãdku prawnym: niszczyć [co] (1) :

W połączeniu szeregowym (1): Prãwã, Wolnořci, Artykułów Henrykowych, y co do correctury Praw y wolnořci naleřzy dotrzymãc y wypełnić [...]: A tego wřzyřtkiego nienãrulfzenie dochowãc, y nierozwalać, áni rořparãc, áni prořto áni ná vkoř. SarnStat 109.

2. *Rozdzielać to, co było połączone, rozkładać (1) : Divarico, Extendo, divido – Rozkłãdam, rozkraczãm, rozwaliam.Calep 335a.*

Synonimy: 1. burzyć; 2. rozdzielać.

Formacje współrdzenne cf WALIĆ.

Cf **ROZWALANIE**

RS, ALKa